

Генезис реформування публічної влади в Україні

Розум В.В., студент 4-К курсу ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Стрельченко О.Г.*

Сьогодні в державі відбуваються зміни, що стосуються різних сфер життєдіяльності суспільства. В умовах фінансової кризи загострюються не так питання економічного розвитку країни, як потреба комплексної відповіді уряду на виклики за допомогою удосконалення системи державного управління та мобілізації із цією метою всіх можливих ресурсів. Держава стала на шлях реформування політичної системи в цілому. Головна мета цих перетворень - модернізація публічних відносин, створення дієвої системи державного забезпечення та захисту конституційних прав і свобод людини,

гідних умов її життя, наближення діяльності публічної адміністрації до потреб населення [1, с 73].

Метою будь-якого реформування системи публічної влади насамперед має бути прагнення до усунення протиріч та конфліктів між державними інституціями, забезпечення їх тісної співпраці та запровадження реальної відповідальності влади за результати своєї діяльності в цілому.

Однак аналіз конституційного закріплення вітчизняної системи поділу державної влади в цілому та системи стримувань та противаг зокрема не дозволяє вважати діючу модель організації державної влади збалансованою та ефективною. Насамперед це зумовлено невизначеністю місця та ролі в державному механізмі Президента України та відсутністю реальної влади у Кабінету Міністрів України [2, ^ 7].

Відповідно до чинної Конституції України, Президент України посідає особливе місце в системі державних інституцій. Статтею 102 Конституції України закріплено, що Президент України визнається главою держави та виступає від її імені [1]. Президент України має широкі державно-владні повноваження. Як глава держави, він представляє Україну в міжнародних відносинах, здійснює керівництво зовнішньополітичною діяльністю держави, веде переговори та укладає міжнародні договори України. На нього покладається підписання та офіційне оприлюднення законів [4, ^ 23].

Саме тому, для забезпечення балансу у взаємовідносинах гілок державної влади, насамперед необхідно здійснити реформування власне місця та ролі в державному механізмі України інститутів президентства та уряду в Україні. При цьому здійснення такого реформування можливо двома, фактично протилежними шляхами:

- якщо кінцевою метою адміністративно-правового реформування системи публічної влади є перехід до парламентської форми правління, тоді слід позбавити Президента України більшості з його повноважень, закріпивши їх за Прем'єр-міністром України. Це дозволить з одного боку суттєво підняти роль уряду в публічному управлінні в цілому, створити передумови для його відповідальності за результати своєї діяльності, а з іншого - фактично збалансувати систему стримувань та противаг;

- перехід до президентської форми правління. Цей шлях є більш простим тому, що для його досягнення не потрібно радикально змінювати систему та структуру державної влади. Для його запровадження достатньо ліквідувати посаду Прем'єр-міністра України, а його повноваження закріпити за Президентом України, або ж навіть залишивши посаду Прем'єр-міністра, визнати Президента України і главою держави, і главою виконавчої влади. Внаслідок такого реформування, фактично було б запроваджено відповідальність Президента України за результати діяльності уряду в цілому, що в кінцевому результаті й дозволило б створити відповідальну владу.

Указом Президента України від 18.07.2011 № 769 створено Національне агентство України з питань державної служби, як єдиний орган, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державної служби.

Так, підготовлено і прийнято новий Закон «Про державну службу», також прийняті нормативні документи, спрямовані на підвищення ефективності перепідготовки і підвищення кваліфікації держслужбовців та реформування Національної академії державного управління, тощо.

Комплекс заходів щодо удосконалення системи державної служби буде забезпечено через прийняття Державної цільової програми розвитку державної служби на 2012-2016 роки, Концепцію якої Нацдержслужбою України вже розроблено.

У 2015 році заплановано проведення основного етапу реформування державної служби, базою для якої є новий Закон «Про державну службу», підписаний Главою держави 10 січня 2012 року. Закон має набрати чинності з 1 січня 2016 року.

Чинне законодавство, що регламентує державну службу, зокрема Закон України «Про державну службу», не відповідає сучасному рівню розвитку українського суспільства, європейським принципам функціонування публічної адміністрації. Йому характерні:

1. Слабка спроможність державної служби забезпечувати ефективне виконання завдань щодо реалізації структурних реформ.
2. Недостатня якість надання адміністративних послуг.
3. Недостатній професійний рівень державних службовців для виконання масштабних завдань.
4. Непрестижність державної служби та невисокий статус державного службовця.
5. Низька ефективність механізму запобігання проявам корупції.
6. Відсутність прозорого механізму прийняття та просування на державній службі.
7. Відсутність реальної оцінки діяльності державних службовців та визначення професійних компетентностей.

Головна проблема для державної служби - нестабільність, а її інтегрований показник - плинність кадрів. У період з 2009 - 2014 років плинність кадрів на державній службі - на рівні 15 %. Проблема забезпечення стабільності апарату, наступності та збереження інституційної пам'яті є чи не найбільш актуальною для державного управління. Плинність кадрів вкрай негативно впливає на якість надання адміністративних послуг.

Інша проблема - навчання та підвищення кваліфікації. Статистика свідчить, що у період з 2009 - 2014 рр. частка державних службовців, які підвищили кваліфікацію, коливалась на рівні 15,1 %. Водночас важливість завдань і функцій, що виконують державні службовці, вимагає постійного системного професійного удосконалення, а також нових підходів до навчальних програм і системи підвищення кваліфікації загалом.

Завдяки адміністративній реформі, розпочатій в Україні наприкінці 2010 року, структурно оптимізовано систему органів виконавчої влади на центральному рівні і таким чином усунуто конфлікт функцій та дублювання, запроваджено європейський підхід та чітко визначено зони відповідальності: міністерство формує державну політику, державна служба надає послуги, державна інспекція забезпечує контроль та нагляд, державне агентство керує майном.

У процесі реформування перебуває місцева влада. Найближчим часом буде проведено другий етап адміністративної реформи - реформу системи місцевих адміністрацій та територіальних органів ЦОБВ. Очікувані від таких дій результати: децентралізація завдяки ліквідації надлишкових функцій місцевих ОВВ, реструктуризації або приватизації держпідприємств, усуненню дублювань між місцевими держадміністраціями й територіальними органами ЦОБВ; узгодженість державного управління з ринковою економікою завдяки аутсорсингу державних функцій, конкуренції у сфері надання держпослуг, скороченню кількості заступників губернаторів та чиновників, об'єднанню посад для чіткішого розмежування повноважень, розподілу функцій органів місцевого самоврядування; інституціоналізація служби в органах місцевого самоврядування завдяки становленню інституту служби після прийняття Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», розмежуванню

повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері надання держпослуг.

Отже, за своїм змістом адміністративна реформа є цілісним комплексом узгоджених заходів, спрямованих на суттєве підвищення рівня керованості життєво важливих процесів у суспільстві шляхом науково обґрунтованого створення ефективного механізму державного управління.

Як на мене, то я прихильниця президентської форми правління на сучасному етапі розвитку державності в Україні при розвиненому громадянському суспільстві. Останнє поки що розвивається значно повільніше ніж того вимагає час. Тому сильна і діюча вертикаль державної влади повинна функціонувати як об'єднуючий і цементуючий чинник державності України.

Список використаних джерел:

1. Бельський К.С. О функциях исполнительной власти / К.С. Бельский // Государство и право. - 1997. - №3. - С. 15
2. Бондаренко А.С. Административно-правовой статус органов исполнительной власти субъектов Российской Федерации в условиях административной реформы : дис. на соиск. уч. степ. к. ю. н.: спец. 12.00.14 - административное, финансовое, информационное право / А.С. Бондаренко; Институт государства и права Российской академии наук - М., 2006. - 205 с.
3. Грицяк І.А. Державне управління: централізація і децентралізація / І.А. Грицяк - К.: Вид-во УАДУ, 1997. - 487 с.
4. Про затвердження Порядку проведення функціонального обстеження органів виконавчої влади : Наказ Головного управління державної служби України від 29 липня 2005 р., № 189 // Офіційний вісник України. - 2005. - № 33. - Ст. 2005.
5. Про затвердження порядку проведення функціонального обстеження органів виконавчої влади : Наказ Головного управління державної служби України від 30 березня 2010 р., № 84 // Офіційний вісник України. - 2010. - № 35. - Ст. 1216.
6. Современное управление. Энциклопедический справочник. - М.: «Издат. центр», 1997. - 584 с.
7. Тихомиров Ю.А. Теория компетенции - М.: Юринформцентр, 2001. - 352 с.